

Sakshandsamar: Johannes Thaule

Kommunedirektør/rådmann:

Saksnr.	Utval	Møtedato
083/20	Hovedutvalg teknisk og miljø	01.09.2020
096/20	Formannskapet	07.09.2020
106/20	Kommunestyret	21.09.2020

Hovedplan drikkevann

Rådmannens forslag til vedtak:

Kommunestyret vedtar Hovedplan for drikkevann 2020-2027.

De årlige bevilgninger følger av de årlige budsjettvedtak.

Hovedutvalg teknisk og miljø 01.09.2020:

Behandling:

Vikshåland (Sp) stilte spørsmål om størrelse på klausulering.

Administrasjonen utarbeider notat før endelig behandling i kommunestyret.

Innstillingen enstemmig vedtatt.

HTM- 083/20 Vedtak:

Kommunestyret vedtar Hovedplan for drikkevann 2020-2027.

De årlige bevilgninger følger av de årlige budsjettvedtak.

Formannskapet 07.09.2020:

Behandling:

på vegne av Karmøylista og Høyre, foreslått av Helge Thorheim, Karmøylista

Kommunestyret viser til at vann er vårt viktigste næringsmiddel. Kommunestyret viser spesielt til målsettingen i Kap. 2.2 hvor det fremgår at råvannskildene skal sikres mot forurensning ved klausulering eller annen sikring av nedslagsfeltene og at det ikke skal forekomme uønsket aktivitet i nedslagsfeltene. Kommunestyret ber om at dette arbeidet gis høy prioritet.

Gaard (H) ber om orientering ifm mulighet for inngjerding av hensyn til vilt.

Lindtner (SP) ber om orientering ifm mulighet for inngjerding av beiteområder (ref. pkt 9 - sikring av nedslagsfelt).

Innstillingen ble enstemmig vedtatt.

Tilleggsforslag fra Thorheim (KL) ble enstemmig vedtatt.

FSK- 096/20 Vedtak:

Kommunestyret vedtar Hovedplan for drikkevann 2020-2027.

De årlige bevilgninger følger av de årlige budsjettvedtak.

Kommunestyret viser til at vann er vårt viktigste næringsmiddel. Kommunestyret viser spesielt til målsettingen i Kap. 2.2 hvor det fremgår at råvannskildene skal sikres mot forurensning ved klausulering eller annen sikring av nedslagsfeltene og at det ikke skal forekomme uønsket aktivitet i nedslagsfeltene. Kommunestyret ber om at dette arbeidet gis høy prioritet.

Kommunestyret 21.09.2020:

Behandling:

Thorheim (KL) etterspør en orientering om klausulering, fortrinnsvis i kommunestyret.

Innstillingen enstemmig vedtatt.

KST- 106/20 Vedtak:

Kommunestyret vedtar Hovedplan for drikkevann 2020-2027.

De årlige bevilgninger følger av de årlige budsjettvedtak.

Kommunestyret viser til at vann er vårt viktigste næringsmiddel. Kommunestyret viser spesielt til målsettingen i Kap. 2.2 hvor det fremgår at råvannskildene skal sikres mot forurensning ved klausulering eller annen sikring av nedslagsfeltene og at det ikke skal forekomme uønsket aktivitet i nedslagsfeltene. Kommunestyret ber om at dette arbeidet gis høy prioritet.

Saksutredning

Innledning

Vann er en av de viktigste, om ikke den viktigste ressurs vi har i samfunnet.

Denne ressursen krever derfor en sikker og bærekraftig forvaltning.

Det er få ting som er viktigere for innbyggerne enn tilgang til rent vann. Mye annet blir underordnet når et slikt grunnleggende behov ikke dekkes.

Ny plan skal sikre rent drikkevann og sikker drikkevannsforsyning.

Gjeldende hovedplan for vann ble vedtatt i Karmøy kommunestyret den 20.09.1994, sak 05-008-94. Det mest omfattende tiltaket som ble gjennomført etter denne planen var samling av alle Karmøy kommunes vannkilder til ett inntak i Brekkevann. Behandlingsanlegget ble satt i drift i august 1999 og bygger på en robust og effektiv prosess for det råvannet vi har på Karmøy. Fra Brekke vannbehandlingsanlegg leveres godt og sikkert vann til forbrukerne. Gjeldende hovedplan er 26 år gammel.

Hensikten med ny hovedplan drikkevann

Kommunen har gode rutiner på å sikre rent drikkevann til kommunens innbyggere, og vi er stolte av å levere et rent og trygt næringsmiddel hjem til alle innbyggerne i kommunen. Kommunens gode fagmiljø står på for å sikre gode, framtidsrettede løsninger. Kommunen har også lagt stort innsats i å redusere lekkasjene som følger et gammelt ledningsnett, og dermed reduserer både sårbarhet, vannforbruk og risiko for smitte mellom avløps- og vannledningsnettet. Kommunen har lang horisont når vi forvalter det som kanskje er Haugalandets største prosessanlegg. Løsningene som etableres skal vare i 100 år.

Planperiode

Planperioden er satt til 8 år, men realiseringen av hovedplanen vil måtte ta lengre tid. Tiltakene som er skissert og kostnadsberegnet strekker seg derfor over flere år. Det forutsettes imidlertid en full revisjon av planen etter 8 år.

Planen innhold

Kommunen forvalter kanskje det som er Haugalandets største prosessanlegg med ledningsanlegg fra Skudeneshavn i sør til Skre på fastland Karmøy.

De viktigste behovene som planen peker på er:

- Rehabilitering /utskifting av dårlig ledningsnett
- Redusere lekkasjen fra ledningsnettet
- Sikring av nedslagsfeltet mot uønsket aktivitet og forurensning

- Sikre etablering av reservevannkilde etter krav fra myndighetene. Dette vil skje i samarbeid mellom flere kommuner på Haugalandet

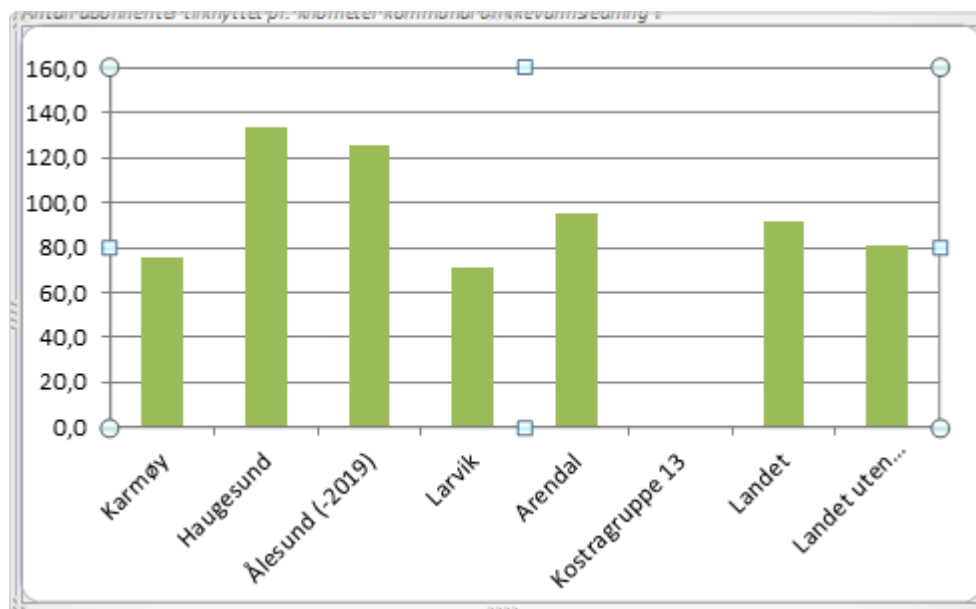
Planen viser at det kreves betydelige midler for å imøtekomme disse behovene.

Å gjennomføre alle tiltakene i handlingsplanen vil medføre økte kostnader og dermed økte gebyr for innbyggerne.

Sammenligning med andre kommuner.

Tilknytningstetthet vann

Antall abonnenter tilknyttet pr. kilometer kommunal drikkevannsledning

Karmøy kommune har få innbyggere tilknyttet pr kilometer kommunal ledning, dvs. at kostnaden for å skifte ut ledningsanlegget nødvendigvis blir større pr abonnent. Karmøy kommune har på den måten en dårlig utnyttelse av infrastrukturen. En mer bevisst holdning før en godkjenner reguleringsplaner/utbygging utenfor tettbygd strøk vil gi bedre utnyttelse av infrastrukturen og mindre kostnader for kommunens innbyggere.

Kravet om reservevann er gitt av Mattilsynet og hjemlet i drikkevannsforskriften.

I Bedre VANN benchmarking for 2019 skårer kommunene Haugesund, Ålesund og Arendal i likhet med Karmøy dårlig på alternativ drikkevannsforsyning. Larvik har mangelfull alternativ forsyning. Dvs at de kommunene vi sammenligner oss med i KOSTRA gruppe 13 vil i likhet med Karmøy måtte investere i reservevann. Kommuner i tettbygde strøk kan lettere oppnå tilfredsstillende reservevannforsyning med å anlegge forsyningsledninger mellom kommunene.

Hvilke konsekvenser får planen for kommunens innbyggere?

Drikkevannet vårt er helt trygt, men bare helt til den dagen det ikke er det.

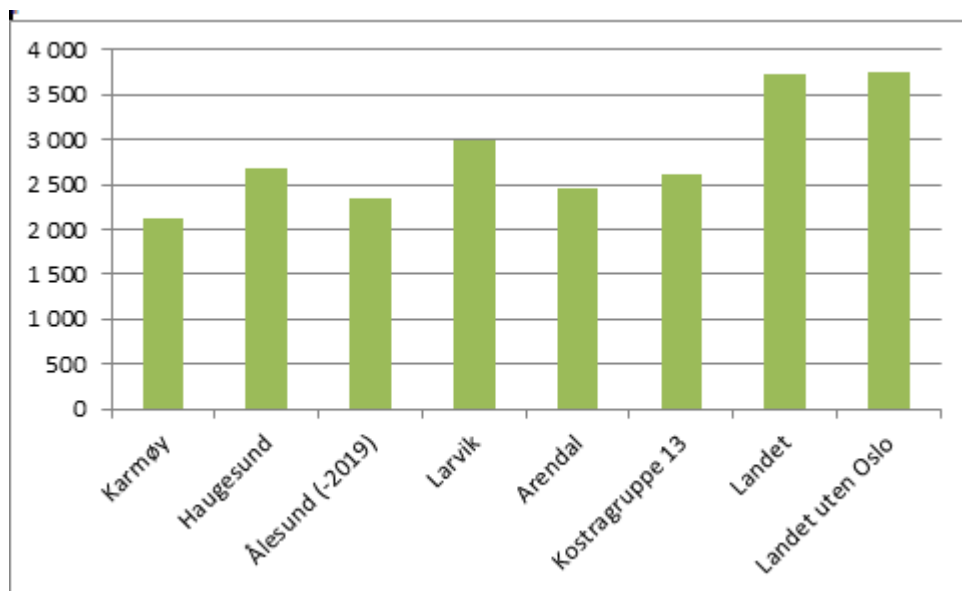
Kommunens forvaltningen av drikkevannsressursene skal skje på en slik måte at ressursene fullt ut og på alle plan kommer dagens og kommende generasjoner til gode. Dette gjelder kildene, nedslagsfeltene, vannbehandlingen og distribusjonen og omfatter de tre dimensjonene miljømessig, økonomisk og sosial bærekraft.

VAR-sektoren er et selvkostområde som betyr at kommunale avgifter dekker drifts- og kapitalkostnader. Selvkost innebærer at kommunens kostnader dekkes av gebyrene som brukerne av tjenestene betaler. Kommunen har heller ikke anledning til å tjene penger på tjenestene.

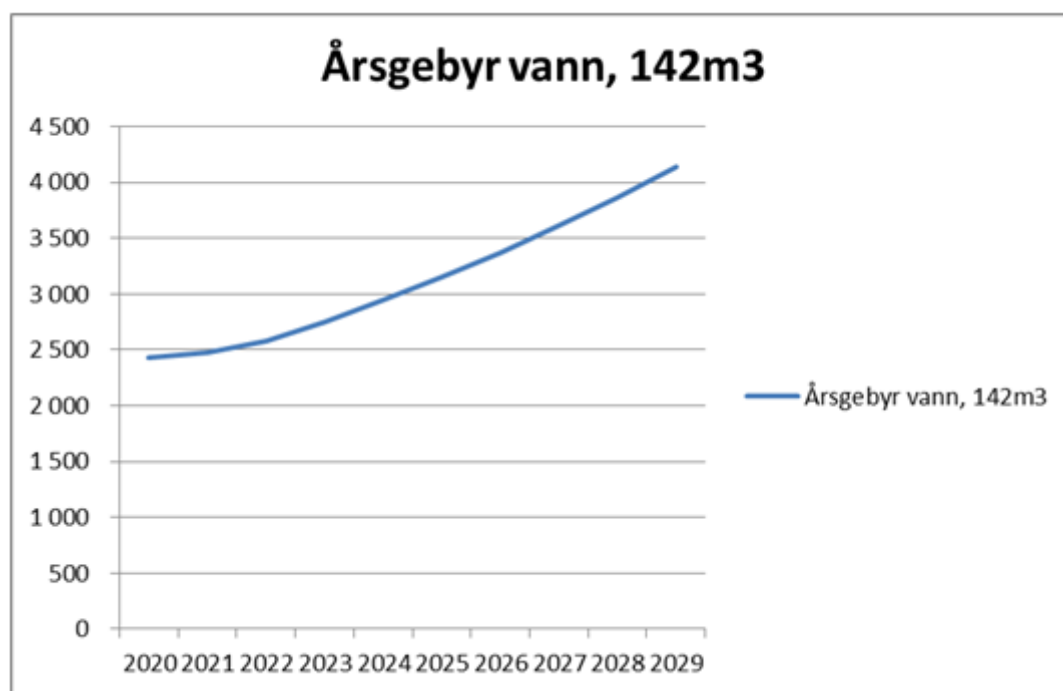
Avgiftsøkningen

For å finansiere alle tiltakene vil økte gebyrer være nødvendig. Det høyere investeringsnivået og tilhørende endringer i gebyrene ble innarbeidet i vedtatt økonomiplan 2020-2023. Det var da anslått en vekst i gebyrene på 8 % per år fra 2021. På grunn av lavere renteforutsetninger er dette nå nedjustert, og anslått gebyrvekst er nå 2 % i 2021, 4 % i 2022 og deretter 7 % per år. Generell prisvekst kommer i tillegg.

Årsgebyr vann 2019

Gebyrutvikling vann

Risiko

Fremtidig renteutvikling er en vesentlig usikkerhet.

I forslag til økonomiplan 2021-2024 er det forutsatt et overskudd som vil kunne dempe en eventuell gebyrøkning ved økte kapitalutgifter. Det er tatt høyde for at renten vil stige noe, utover i planperioden.

Det trengs et stort løft for alle kommunene på Haugalandet for å etablere reservevannsløsning. Så langt er det kun fattet administrative avgjørelser i dette prosjektet.

Saks- og faktaopplysninger

Ledningsnett

Karmøy er en stor kommune med spredt bebyggelse som medfører mange kilometer med ledningsanlegg.

Karmøy kommune har i dag nærmere 400 km kommunale vannledninger i drift. Det er få abonnenter pr km ledning som er en tydelig indikasjon på spredt bosetning.

Mye av ledningsnett er i dårlig forfatning. Det arbeides effektivt for å redusere lekkasje prosenten og planens målsetning er at denne ikke skal være større enn 20 % innen 2030. Utskiftingstakten er et mål for kommunens innsats i utskifting av gammelt ledningsnett. I plan av 1994 lå utskiftingstakten på 400 år, det vil si at med de investering som da var gjort, ville det ta 400 år før alle ledningene var skiftet ut. Beregninger som er gjort i nærværende plan viser fallende kurve og en utskiftingstakt på 140 år. Planen målsetning er 100 år, det vil si at ingen vannledning i fremtiden skal være mer enn 100 år gammel. Dette innebærer en utskifting på 1 % per år. Målsetningen er ambisiøs, men nødvendig, skal vi ha et bærekraftig forsyningsnett.

Sikring av nedslagsfelt

Vannverkets nedslagsfelt er det areal som drenerer vann til vannkildene. Feltets størrelse er ca. 23 km² og strekker seg fra Kopervik i nord og fram til Røyningsvatn i sør. Nedslagsfeltet representerer en fare for tilførsel av uønsket forurensning. Det er nødvendig å legge restriksjoner (klausuleringer) på bruk av arealene. Gjeldende klausuleringer varierer mye. Enkelte delfelt har ingen restriksjoner. Det er en målsetning i planen at klausuleringene skal oppgraderes for hele nedslagsfeltet. Dette er viktig for å sikre kvaliteten på drikkevannet hele veien fram til forbruker.

Reservevann,

Reservevannforsyning er et myndighetskrav.

Karmøy kommune har i dag ingen tilfredsstillende reservevannforsyning.

Det er innledet et samarbeid mellom seks kommuner på Haugalandet: Haugesund, Sveio, Tysvær, Vindafjord, Bokn og Karmøy. Formålet med samarbeidet er definert slik: «.... å se nærmere på om det i regionen kan finnes en – eventuelt flere – vannkilder som kan bygges ut med nødvendige klausuleringer, reguleringer, vannbehandling, overføringssystemer og tilknytning til ledningsnett i de enkelte kommuner og som gjennom dette kan dekke forsyningsbehovet for de nevnte kommunene». Så langt har dette arbeidet foregått på et administrativt nivå. Vi regner med at det kan legges fram et konkret forslag til reservevannkilde i løpet av første halvdel av 2021.

Saken vil da bli løftet til politisk behandling.

Økonomi

Tiltaksplanen har en økonomisk ramme på 1605 mill. kroner. Av dette utgjør

615 mill. kroner Karmøys andel av et nytt felles reservevann og 990 mill. til de øvrige tiltakene.

Gjennomføringen strekker seg ut over planperioden på 8 år. Prosentvis fordeling mellom tiltakene ser slik ut:

- Ledningsnett 40 %
- Reservevann 38 % (inkludert en mindre andel til krise- og nødvann)
- Nedslagsfelt og dammer 15 %
- Øvrige mindre tiltak 7 %

Det er lagt opp til en årlig investering på 75 mill. kroner i tillegg til reservevann. Forventet avgiftsøkning per år vil være 2% i 2021 og stige til 7% per år fra 2023. Årlig generell prisvekst vil komme i tillegg. Avgiftsøkningen vil avhenge av renteutvikling. Ved stor forskjell på prognose og faktisk rente, vil dette gi økte kapitalkostnader og økte gebyrer.

Kostnader for reservevann utgjør isolert sett mellom 2,5-3,5 % av avgiftsøkningen fra 2023.

Per i dag har Karmøy kommune 18 % lavere vanngebyrer enn gjennomsnittet i Kostragruppe 13 (kommuner over 20 000 innbyggere untatt de største byene). Planlagte gebyrøkninger i de andre kommunene er ikke kjent.

Vurdering

Rådmannen viser til fremlagt Hovedplan for drikkevann 2020-2028.

Vann er vårt viktigste næringsmiddel og Karmøy kommune må sikre både godt vann, sikkert vann og tilstrekkelig vann til kommunens innbyggere.

Sikring av nedslagsfeltet og godkjent reservevannforsyning må sees på som nødvendige tiltak for å gi innbyggerne et betryggende tilbud i drikkevannsforsyningen

Det samme gjelder behovet for en utskifting og rehabilitering av forsyningsnettet

Dersom vi fortsatt skal ha en utskiftingstakt på vannledningene i kommunen på 150 år, betyr det at vi sender en stadig øket regning til kommende generasjoner. En dag vil behovet bli akutt og utgiften blir ytterligere eskalert. Utskiftingstakten må ned og 100 år er ikke for ambisiøst.

Rådmannen mener derfor det er nødvendig å øke ambisjonsnivået for dette området, selv om det er et løft som vil koste kommunens innbyggere. En gjennomføring av planen innebærer årlige investeringer på 75 millioner kroner. Dette forutsettes finansiert gjennom økte gebyrer for innbyggerne. Det vil gi en vesentlig økning av gebyrene i perioden, anslått til 7 % per år i størstedelen av planperioden. For en husholdning vil for eksempel økningen i 2021 utgjøre om lag kr. 50 per år, og kr. 327 (eks. mva.) per år i 2023 og deretter videre stigning. Dette er basert på en forventet renteprognose slik den lå våren 2020. Rådmannen ser at dette er en risiko også for innbyggerne da summen av gebyrøkninger og brukerbetalinger vil kunne falle sammen med økte rentekostnader for husholdninger med gjeld. Per i dag er gebyrene lavere enn gjennomsnittet av sammenlignbare kommuner.

I den grad høyere kommunale gebyrer gjør det vanskeligere å øke andre kommunale inntekter, som eiendomsskatt og andre brukerbetalinger, vil denne økningen også kunne gjøre det mer utfordrende å finansiere andre kommunale oppgaver.

Rådmannens konklusjon

Rådmannen ser behovet for en ny hovedplan drikkevann.

For å sikre innbyggerne i Karmøy nok og trygt drikkevann må det gjøres et løft.

Foreslått økning av gebyrene utgjør snaut kr 500.- i forslag til økonomiplan 2021-2024.

Rådmannen viser til saksframlegget og anbefaler Kommunestyret å vedta fremlagt Hovedplan for drikkevann 2020-2028. I de årlige budsjettvedtak vil en kunne justere kostnader og gebyrer.

Vedlegg:

[Link til oppdatert hovedplan drikkevann](#)

Notat knyttet til vedtak i formannskapet i sak 09620- 2042193 Hovedplan drikkevann (L)(42896)